

vora l'Estany de Salses, com «terre calcaire; il y a des ruisseaux entre les parcelles», «en treuen una vase que pareix cendra». A Salses n'hi ha moltes, naturalment, a l'E de la vila («El Pujal», «Sanya St. Joan», «Sanya Lacombe»), però també al Nord. *Sanya de la Torre, Sanya d'Òpol, Sanya de la Llimite* En llengua d'oc s'estén amplament pel llgd. i arriba fins a la zona de transició al gascó (però ja no és pròpiament gascó): *sáyo* a 6 punts de l'Arieja en el mapa II 334, «prémouillé» de l'ALGC

Sa pron., V. seu Sa article, V. es Sa hapax del text d'Alcoati, sa *zeneya*, que indubtablement erren Faraudo i AlcM en interpretar-lo com una variant de sal (a analitzar millor quan n'hi hagi més dades i estiguem més segurs d'una lliçó correcta)

SABA, 'líquid que circula pel teixit vascular de les plantes i els dóna aliment i vida', mot germà de l'oc. *saba* i el fr. *sève*, que vénen probablement del ll. SAPA 'vi o most cuit'. □ 1^a doc : 1341.

«Degen tallar de luna, els temps que los arbres no seran en *saba*, ço és, del primer dia d'agost tro miçan lo mes de març --- et no de miçant març tro al darrer dia de juliol», «aquella fusta no tall com los arbres sien en *saba*, ço és de miçant març tro al darrer dia de juliol» en unes disposicions de Tortosa, any 1341 (BABL XI, 407, 408), relatives sens dubte a les grans bosqueries de Cardó i Ports Ibèrics dependents d'aquella ciutat.

Dubto que sigui això en: «Les coses grans a costar han: l'or se cava de bé pregon --- e les espícies se porten de luy; l'encenc se cull dels arbres qui suen en *sabe*; en Sidonia se pesquen les múrices; lo vori se ha, en India, e les perles en la mar de Otsena [‘mar Océana’], ab gran dificultat», *Letra de Reyals Custums*, trad. de l'obra del Petrarca (c. 1360) feta per un andònim català de la fi del S. XIV (ms. cat. oriental, S. xv), AIEC I, 351, f^o 61v.; el publicador Moliné i Brasés ho esmena en *qui l suen*, potser sense necessitat. Crec que s'erren ell i AlcM, i que aquí tenim el nom propi de l'Àrabia Sabea, on es produeix l'encens.

No hi ha a l'E. Mj altra notícia, fora de les manques de definició que en donen els diccs. de rims de JMarc (lín. 123) i Aversó (346) com a consonant de *gaba, raba, acaba i menyscaba*

No ens pot estranyar que vagi trigar a entrar en la tradició lexicogràfica un mot com aquest, de la vida rústica: en efecte no l'hi trobem fins a Belv. —*saba*: el licor que serveix per la nutrició i augment de les plantes; *saba, sabia, suco*; succus nutritius; *estar en saba* els arbres --- arbores succum nutritium trahere—car manca en Busa-N, OPou, DTo, Lacav, CROS, Sanelo, i el DAg no en diu res més que la cita de JMarc.

Ben altrament en els escr. Renaix, que sovint l'usen tant a Mall. (cites de PdAPenyà i AMAlcover en AlcM), com en cat. central, començant per Verdager, i especialment en accepcions més o menys figurades. «Hont sou, mes flors, marcívoles Hespèrides, ahont? / --- / Sols ronques veus de monstre responen devega-

des: / aquell de qui són presa, per què 'm deixava a mi? / Per ell, ay! ab la *saba* del cor vos he alletades? / per ell entre agonies de mort vos infantí?», Atl VIII, 29c (escrit amb *b* a l'original de 1877, estrofa que no figura en la versió de 1867); «Al centre de la roda armoniosa / de les nines somriu la més hermosa / --- / Gentil prou la conex, puix se somriuen, / com dues flors que al mateix arbre viuen / de la metexa *saba* d'amor que les sosté», Camgó I, 20d «La flor de la meva joventut caurà perquè surti la fruita madura, el tropell de *saba* del meu esperit s'escamparà harmònicament per les meves obres ---», carta de Coromines a la promesa, 28-ix-1900.

Hi ha accs. menys principals «sabor ingrat, *resabio*, ingratus sapor», que el menorquí FebrCard manté en el seu dicc. afegint-hi la trad. fr. «savour désagréable», el DFgra : «*sába*: mal gust, *resabio*; humor o suc que tenen los àbres; quand los puja *empuje*» (*saba* també *Damen*); i AlcM ho ilustra amb la frase «si de les olles d'ara no se'n treu bé la brutícia, pren la *saba* del metall i s'hi fa verdet»; hi afegeix mall «gust especial de l'oli fet d'oliva verda o no prou madura», que és també del Princ. (cf. BDC X, 126) i «sabor i olor d'una bóta que pot influir en la bondat del vi que conté» Penedès i Gandesa En el Dfa «allò que dóna a alg. c. el seu vigor», car realment frase com «criptor ple de *saba* popular», «la *saba* de la joventut», les sentim i llegim pertot dins i fora de Bna; «preparació que es dóna a la roba perquè fixi i formi els colors en tenyir-la» (BDC IV, 146, Dfa.). Comarcalment el mot és conegut en la mateixa forma fonètica, no sols a les Balears sinó també a Eiv. (PzCabr.), i gran part almenys del cat. occid., fins als Pirineus i tot, almenys diuen encara *sába* a Esterri de Cardós (1934) i a Benasc (Ballarín).

Hi ha, però, algunes variants fonètiques, car els meus dos informants de Tavascan digueren espontàniament i separatament *sápa*, hi ha el verb *sabar* 'pujar la saba', almenys a Pall. i Ribag : ara bé en el Pallars Jussà és *sabar*: «los arbres *za sáben*» 'ja puja la saba' a Gulp (1957), AlcM ho recull així mateix a l'Alta Ribagorça (Bonansa), però a la Vall de Cardós m'ho digueren amb *-p-*: «lo fust *sápe*» 'puja la saba' Estaon, «quan s'estova l'escorça dels arbres, que puja el suc, se diu que *za sápe*» Esterri de Cardós, 1934 (ço que deu ser llenguatge més local que *saba* supra); igual a la Vall d'Assua judicant per la cobla «*sapa, sapa*, la salzera; / *sapa, sapa*, ben sencera, / si 'm *sapes* tot seguit, / de sonar me'n faré un tip», Jlluís Pallarès (Records de l m v de pastor, 12; la definició divergent que li dóna AlcM encara que vingui del mateix Lluís deu ser inexacta, car per experiència sé que és poc hàbil, i més aviat subjectiu, en les definicions que dóna). Benasquès *sabá* v. intr. (Ballarín, amb detalls sobre l'època).

No sembla possible posar en dubte l'etimologia que es dóna d'aquest mot, des de Diez (Wb, 677) i M-L. (REW, 7585), ll. SAPA, tot i que aquest no significava pas 'saba' com afirma M-L. sinó 'most cuit', 'vi cuit', però el trànsit semàntic al suc de les plantes (que de